

КАФЕДРА ГРУНТОЗНАВСТВА ТА ОХОРОНИ ГРУНТІВ
ІМ. ПРОФ. М.К. ШИКУЛИ

Звіт
про роботу до Дня вшанування пам'яті мільйонів жертв Голодомору
1932–1933 років

ПАМ'ЯТЬ ГОЛОДУ, ПАМ'ЯТЬ СЕРЦЯ
Реквієм пам'яті
жертв голодомору-геноциду
1932-1933 років в Україні. 23 листопада 2024 р.

Проведення літературно-музичної композиції «Пам`яті жертв Голодомору»

Щороку в четверту суботу листопада в Україні та світі вшанування пам`яті.

Метою заходу було вшанування пам`яті безвинно замучених голодом та політичними репресіями мільйонів співвітчизників в 1921—1922, 1932—1933, 1946—1947 роках, ознайомлення студентів з трагічним минулим нашого народу, поваги до історії України її славетних та трагічних сторінок, прищеплення у студентів почуття гідності, патріотизму громадянина України та активної громадянської позиції.

« ...щоб всі запалили в цей день свічки, які стануть поминальними за батьками, дідами, прадідами, вони освітять майбутнє без жертв, без насильства, без жахів».

В рамках вшанування 23 листопада 2024 р. до Дня пам`яті жертв голодоморів, у НУБіП України. Захід відбувся у 4 корпусі 66 ауд. В заході взяли участь студенти агробіологічного факультету спеціальності 201 «Агрономія», 1 і 6 групи 2 курсу та магістри другого року навчання.

Сценарій додається

Доцент кафедри ґрунтознавства
та охорони ґрунтів
ім. проф. М.К. Шикули

М. І. Феделеш-Гладинець

Ведучий. Голодомор, небачене страхіття,
Що холод навіває крізь роки,
Що серце кригою до сліз стискає.
Й скорботу розливає навкруги.

(Людмила Палагняк)

Трагедія Голодомору 1932-1933 рр. найтрагічніша сторінка в історії українського народу, яка залишила руйнівний слід у долі кількох поколінь, а її нищівні наслідки українське суспільство відчуває й досі.

Голодомор — це геноцид української нації, вчинений в 1932–1933 роках. Він був скоєний керівництвом Радянського Союзу, щоб упокорити українців, остаточно ліквідувати український спротив режиму та спроби побудови самостійної, незалежної від Москви Української Держави.

На початку дзвони.

Ведучий 1. Сьогодні ми вшановуємо пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 років. Кожен із нас переосмислює нашу історію, трагічні її сторінки, які примушують стискатися людські серця. Одна з найстрашніших таких сторінок – Голодомор, який призвів до небачених безневинних жертв.

Ведучий 2. Кажуть, що минуле не належить нікому. Воно – надбання нинішніх і майбутніх поколінь, бо саме їм належить винести з нього всі найсерйозніші уроки, щоб подібні людські трагедії не повторилися. Ніде і ніколи!

Ведучий 3. Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, заподіяного сталінським тоталітаризмом у 1932-1933 роках. Пам'яті українських сіл і хуторів, які зникли з лиця землі після найбільшої трагедії ХХ століття, присвячуються ці хвилини.

Ведучий 4. На вшанування світлої пам'яті жертв голодомору в Україні 1932 – 1933 роках оголошую хвилину скорботи.

Стук метронома.

Ведучий 1. Хай ця хвилина для громадян нашої незалежної держави, співвітчизників за кордоном, для всіх людей доброї волі й чистої совісті стане актом поминальним, жестом покаяння і перестороги.

Ведучий 2. Хай у кожному місті й селі, в кожній оселі, в кожній родині старий і малий схилить голову перед пам'яттю невинно убієнних голодом-геноцидом, уклінно припаде до їхніх могил, поставить свічку перед образом Божим. Хай ця хвилина увійде в наші серця тихою молитвою, очистить наші душі від зла.

Ведучий 3. Голодомор 1932-33 рр.: мільйони жертв за 500 днів. Саме за ці 17 місяців, тобто, приблизно за 500 днів, в Україна загинули мільйони людей. Пік голодомору прийшовся на весну 1933 року в Україні тоді від голоду вмирало 17 людей щохвилини, 1000 – щогодини, майже 25 тисяч – щодня...

Ведучий 4. Найбільш постраждали від голоду Полтавська, Сумська, Харківська, Черкаська, Київська, Житомирська області. На них припадає 52,8% загиблих. Смертність населення тут перевищувала середній рівень у 8-9 і більше разів.

Ведучий 1. У Вінницькій, Одеській, Дніпропетровській областях рівень смертності був вищий у 5-6 разів. У Донбасі – у 3-4 рази. Фактично, голод охопив весь Центр, Південь, Північ та Схід сучасної України. В таких же масштабах голод спостерігався у тих районах Кубані, Північного Кавказу та Поволжя, де жили українці.

Спогади відеофрагмент. Музика.

Ведучий 1. Голод 1932 – 1933 років став для українців тим, чим був голокост для євреїв. До цього небаченого за історичними мірилами голоду держава штовхала село, що відмовлялося прийняти колгоспну систему з самого початку колективізації. У 1930 році в Україні було заготовлено 400 млн. пудів хліба, у 1931 р. – 380 млн. пудів.

Ведучий 2. Це було досягнуто за рахунок обезкровлення села. У багатьох селян забрали все зерно, в тому числі й посівний фонд. Фізично ослаблене селянство не могло ефективно провести весняну посівну кампанію: у 1932 р. було засіяно трохи більше половини запланованих площ. І все ж не ці чинники стали причиною трагедії українського селянства. Врожай 1932 року лише на 12 % був менший за середній урожай 1926-1930рр. і міг би забезпечити населення України мінімумом продовольства.

Ведучий 1. Причинами голодомору в Україні у 1932-1933 роках є:

1. Вивезення зерна з України.
2. Колективізація.
3. Розкуркулювання.
4. Денаціоналізація.
5. Геноцид.

Ведучий 2. Те, що відбувалося в Україні в 1932-1933 роках, ніде в документах не зафіксовано, бо Сталін наказав ставитися до голодомору як до неіснуючого явища. До загибелі мільйонів селян привело холоднокривне рішення Сталін відібрати в українських селян їстівні припаси, а потім оповити голодуючих завісою мовчання, заборонити будь-яку допомогу їм з боку міжнародної або радянської громадськості (тобто милостиню нещасним прохачам давати було заборонено).

Відеосюжет документального фільму «Голодомор. Україна ХХ століття».

Ведучий 3. Щоб перешкодити втечам голодних людей за межі України, на її кордонах були розміщені загороджувальні заони внутрішніх військ, які нікого не випускали. Прагнучи врятувати хоч дітей, селяни часто везли їх до міста і там залишали в установах, лікарнях, на вулиці.

Ведучий 4. Доповідна записка Вінницького обласного відділу ДПУ голові ДПУ УСРР про тяжкий продовольчий стан, смертність населення в окремих районах. № 179 від 11 березня 1933 року. В селі Сугаки Могилів-Подільського зафіксовано 156 смертних випадків. За один день 5 березня померло від голоду 9 чоловік. Опухлих від голоду нараховується більше 100 чоловік. В цьому селі з'їли всіх котів та собак. У випадку голоду відмічені випадки людоїдства.

Ведучий 3. Голод, який поширювався протягом 1932 року, набув найстрашнішої сили на початку 1933 року. Першими, як правило, гинули чоловіки, пізніше – діти, і останніми – жінки. Але, перш ніж померти, люди часто божеволіли, втрачаючи своє людське єство. Голод притуплював моральність. У багатьох місцевостях зафіксовані випадки канібалізму.

Ведучий 4. Найстрашніше було дивитися на маленьких дітей, висохлі, як у скелета, кінцівки яких звисали з роздутого живота. Голод стер з їхніх облич усі сліди щасливого життя.

Ведучий 1. Тож пом'янімо хоч сьогодні, із запізненням у кілька довгих десятиліть, великомучеників нашої історії. Пом'янімо і знайдемо в собі сили пройти за ними дорогою їхнього хресного путі. Не їм це потрібно, а нам. Все, що вони могли сказати світові, вони вже сказали. Тепер наша черга.

Ведучий 2. Сьогодні – час очищення і ми починаємо осмислювати самі себе: що з нами сталося? Сміливішає пам'ять, мужніє душа, розковується

свідомість, звільнена від страху. На десятиліття можна засекретити архіви, приховати викривальні документи, замести сліди злочинів, переписувати історію на догоду диктаторові чи скороминущому ідеологічному божкові. Але з пам'яттю народу нічого не вдієш.

Студент

Доки праця радує десниці
Й смак солодкий в рідної води,
Певен я – не висохнуть криниці,
Ті, які копали ще діди.

Ще ми хазяї на ріднім полі,
Ще вмієм сіяць і орать
Не дамо сум'яттю і недолі
Та козацькі душі осідлать.

І не слід із відчаю журитись,
Бо поки бує вишневий цвіт,
Буде жить, не може загубитись
На землі наш козацький рід.

Музика

На виставці представлені документи, спогади, фотолітописи, що розкривають різні аспекти цієї трагедії, її причини та наслідки.